

Tekstilizstrādājumi

Zaļā publiskā iepirkuma (ZPI) preču un pakalpojumu lapa

Šī preču un pakalpojumu lapa ir Eiropas Komisijas ZPI mācību materiālu komplekta daļa, ko var lejupielādēt ZPI tīmekļa vietnē: http://ec.europa.eu/environment/ZPI/toolkit_en.htm. Līdzīgas preču un pakalpojumu lapas ir izveidotas 10 citām preču un pakalpojumu grupām. Papildinformācija par šo kritēriju izvēles iemesliem ir atrodamā tīmekļa vietnē pieejamajā [pamatziņojumā](#).

Katrā preču / pakalpojumu grupā tiek piedāvātas divas kritēriju grupas:

- **ZPI pamatkritēriji** attiecas uz visnozīmīgākiem vidi ietekmējošiem faktoriem, un šie kritēriji veidoti tā, lai to izmantošanai nevajadzētu papildus pārbaudes darbības vai papildus izmaksas.
- **Izvērtie ZPI kritēriji** ir paredzēti iestādēm, kas vēlas iegādāties vidi visnekaitīgākos tirgū pieejamos ražojumus, un, izmantojot šos kritērijus, iespējams, būs jāveic vairāk administratīvu darbību un jāparedz lielākas izmaksas nekā gadījumā ar citiem ražojumiem, kas pilda tās pašas funkcijas.

1. Darbības joma

Šis ziņojums aptver visus izstrādājumus, uz kuriem attiecas Eiropas ekomarķējums tekstilizstrādājumiem¹, proti,

- **apģērba piederumi un aksesuāri** no tekstilmateriāliem: apģērba piederumi un aksesuāri (piemēram, kabatlakatiņi, šalles, somas, iepirkumu somas, mugursomas, jostas u.c.), kuri satur vismaz 90 masas % tekstilšķiedru;
- **iekštelu tekstilizstrādājumi**: tekstilizstrādājumi lietošanai telpās, kuru sastāvā ir ne mazāk par 90 masas % tekstilšķiedru. Izņēmums ir sienas paklāji un grīdsegas;
- **šķiedras, dzijas un audumi**: paredzēti apģērba piederumiem un aksesuāriem no tekstilmateriāliem vai iekštelu tekstilizstrādājumiem;
- **attiecībā uz "apģērba piederumiem un aksesuāriem no tekstilmateriāliem" un "iekštelu tekstilizstrādājumiem"**: aprēķinot tekstilšķiedru masas daļu, neņem vērā pūkas, spalvas, plēves un pārklājumus.

Attiecībā uz **pamatkritērijiem** specifikācijām atbildīs tie izstrādājumi, kuri atbilst uzskaitītajiem kritērijiem (kuru pamatā ir Eiropas ekomarķējums). Papildus tiek iekļauti vērtēšanas kritēriji saistībā ar bioloģiski ražotas kokvilnas un pārstrādātu šķiedru izmantošanu.

Izvērtie kritēriji specifikācijās ietver dažus ražošanas procesus un kritērijus šķiedrām, un tie pārņemti no Eiropas ekomarķējuma, vērtēšanas fāzē dodot priekšroku bioloģiski ražotai kokvilnai, pārstrādātai šķiedrai un izstrādājumiem, kas atbilst dažiem Eiropas ekomarķējuma papildus kritērijiem.

¹ Komisijas 2002. gada 15. maija Lēmums, ar ko nosaka ekoloģiskos kritērijus Kopienas ekomarķējuma piešķiršanai tekstilizstrādājumiem un groza Lēmumu 1999/178/EK.

2. Būtiskās ietekmes uz vidi

Ietekme	ZPI pieeja
<ul style="list-style-type: none"> Gaisa piesārņojums, ozona veidošanās (smogs), bioakumulācija vai iedarbība uz barības ķēdi un kaitīga ietekme uz ūdens organismiem vai nevēlamu ūdens organismu pieauguma palielināšanās, kas var pazemināt ūdens kvalitāti nepiemērotu pesticīdu vai mēslošanas līdzekļu lietošanas dēļ šķiedru ražošanas procesā un nepiemērotu vielu lietošanas dēļ šķiedras apstrādē un gatavos tekstilizstrādājumos. Negatīvs iespaids uz lietotāju arodveselību, jo noteiktu vielu atlikumi ir kaitīgi cilvēka veselībai. 	<ul style="list-style-type: none"> Bioloģiski ražotu tekstilizstrādājumu iepirkums. Tādu lietotu tekstilizstrādājumu iepirkums, kurus var lietot atkārtoti to sākotnējam mērķim, vai tādu tekstilizstrādājumu iepirkums, kuru sastāvā ir pārstrādātas šķiedras. Tādu tekstilizstrādājumu iepirkums, kuru ražošanā mazāk izmantotas videi kaitīgas vielas. Tādu tekstilizstrādājumu iepirkums, kuri satur mazāku daudzumu cilvēka veselībai kaitīgu vielu atlikumu.

3. Tekstilizstrādājumi — ZPI kritēriji

3.1. Tekstilizstrādājumi — ZPI pamatkritēriji

Līguma priekšmets
<p>Tekstilizstrādājumu ar zemu toksisko vielu līmeni iepirkums, dodot priekšroku izstrādājumiem, kuru ietekme uz vidi ražošanas laikā ir neliela un kas izgatavoti no šķiedrām, kas audzētas, izmantojot nelielu pesticīdu daudzumu.</p>
Tehniskās specifikācijas
<p>1. Pesticīdi: Izstrādājumiem no kokvilnas vai citām dabīgām celulozes šķiedrām gatavajā izstrādājumā kopā nedrīkst būt vairāk kā 1 ppm (miljonās daļas, angļiski <i>parts per million</i>) šādu vielu:</p> <ul style="list-style-type: none"> 2,4,5-T Aldrīns Kaptafols Hlordāns Hlordimeforms DDT Dieldrīns Dinozeps un sāļi Endrīns Heptahloris Heksahlorbenzols Heksahlorcikloheksāns α Heksahlorcikloheksāns β Heksahlorcikloheksāns δ Metamidofoss Monokrotofoss Parations Parationmetils Propetamfoss Toksafēns
<p>Piezīme: Lielāko daļa šo pesticīdu jau ir aizliegts laist tirgū un lietot.</p>

2. Krāsvielas, kuras klasificētas kā kairinošas/alergiskas, kancerogēnas, mutagēnas vai reproduktīvajai funkcijai toksiskas vielas: šādas krāsvielas nedrīkst tikt izmantotas gatavajā izstrādājumā:

- C.I. Basic Red 9 C.I. 42 500
- C.I. Acid Red 26 C.I. 16 150
- C.I. Basic Violet 14 C.I. 42 510
- C.I. Direct Black 38 C.I. 30 235
- C.I. Direct Blue 6 C.I. 22 610
- C.I. Direct Red 28 C.I. 22 120
- C.I. Disperse Blue 1 C.I.: 64 500
- C.I. Disperse Blue 3 C.I. 61 505
- C.I. Disperse Blue 7 C.I. 62 500
- C.I. Disperse Blue 26 C.I. 63 305
- C.I. Disperse Blue 35
- C.I. Disperse Blue 102
- C.I. Disperse Blue 106
- C.I. Disperse Blue 124
- C.I. Disperse Brown 1
- C.I. Disperse Orange 1 C.I. 11 080
- C.I. Disperse Orange 3 C.I. 11 005
- C.I. Disperse Orange 11 C.I. 60 700
- C.I. Disperse Orange 37
- C.I. Disperse Orange 76
(iepriekšējais apzīmējums Orange 37)
- C.I. Disperse Red 1 C.I. 11 110
- C.I. Disperse Red 11 C.I. 62 015
- C.I. Disperse Red 17 C.I. 11 210
- C.I. Disperse Yellow 1 C.I. 10 345
- C.I. Disperse Yellow 3 C.I. 11 855
- C.I. Disperse Yellow 9 C.I. 10 375
- C.I. Disperse Yellow 39
- C.I. Disperse Yellow 49

3. Arilamīni: Gatavajā izstrādājumā nedrīkst būt šādi arilamīni:

- 4-aminodifenils (CAS Nr. 92-67-1)
- Benzidīns (CAS Nr. 92-87-5)
- 4-hlor-*o*-toluidīns (CAS Nr. 95-69-2)
- 2-naftilamīns (CAS Nr. 91-59-8)
- *o*-aminoazotoluols (CAS Nr. 97-56-3)
- 2-amino-4-nitrotoluols (CAS Nr. 99-55-8)
- *p*-hloranilīns (CAS Nr. 106-47-8)
- 2,4-diaminoanizols (CAS Nr. 615-05-4)
- 4,4'-diaminodifenilmetāns (CAS Nr. 101-77-9)
- 3,3'-dihlorbenzidīns (CAS Nr. 91-94-1)
- 3,3'-dimetoksibenzidīns (CAS Nr. 119-90-4)
- 3,3'-dimetilbenzidīns (CAS Nr. 119-93-7)
- 3,3'-dimetil-4,4'-diaminodifenilmetāns (CAS Nr. 838-88-0)
- *p*-krezidīns (CAS Nr. 120-71-8)
- 4,4'-metilēn-*bis*-(2-hloranilīns) (CAS Nr. 101-14-4)
- 4,4'-oksidianilīns (CAS Nr. 101-80-4)
- 4,4'-tiodianilīns (CAS Nr. 139-65-1)
- *o*-toluidīns (CAS Nr. 95-53-4)
- 2,4-diaminotoluols (CAS Nr. 95-80-7)
- 2,4,5-trimetilanilīns (CAS Nr. 137-17-7)
- 4-aminoazobenzols (CAS Nr. 60-09-3)
- *o*-anizidīns (CAS Nr. 90-04-0)

4. Liesmas slāpētāji: Šādus liesmas slāpētājus nedrīkst izmantot gatavajā izstrādājumā:

- PBB (polibrombifenili) CAS Nr. 59536-65-1
- pentaBDE (Pentabromdifenilēteris) CAS Nr. 32534-81-9
- octaBDE (Oktabromdifenilēteris) CAS Nr. 32536-52-9

5. Pentahlorofenols un tetrahlorofenols: Gatavajā izstrādājumā no kokvilnas vai citām dabīgām celulozes šķiedrām nedrīkst būt vairāk kā 0,5 miljondaļas pentahlorofenola.

Piezīme: Pentahlorofenols jau ir izņemts no augu aizsardzības līdzekļu grupas pesticīdiem un stingri aizliegts citos pesticīdos, tostarp biocīdos.

6. Ftalāta mīkstinātāji: Izstrādājumiem, kas nonāk tiešā saskarē ar ādu, šādi ftalāta mīkstinātāji nedrīkst veidot vairāk kā 0,1 masas % gatavā izstrādājuma:

- DEHP (Di-(2-etilheksil)-ftalāts) CAS Nr. 117-81-7
- BBP (butilbenzilftalāts) CAS Nr. 85-68-7
- DBP (Dibutilftalāts) CAS Nr. 84-74-2

7. Formaldehīds: Brīvā un daļēji hidrolizējamā formaldehīda saturs gatavajos izstrādājumos, kas ir tiešā kontaktā ar ādu, nedrīkst pārsniegt 70 ppm, bet visos pārējos izstrādājumos — 300 ppm.

8. Smagie metāli: Kadmija (Cd), hroma (Cr), niķeļa (Ni), svina (Pb), vara (Cu) saturs gatavos izstrādājumos nedrīkst pārsniegt:

- Kadmijs (Cd): 0,1 ppm
- Hroms (Cr): 2,0 ppm
- Niķelis (Ni): 4,0 ppm
- Svins (Pb): 1,0 ppm
- Varš (Cu): 50,0 ppm

Verifikācija: Visus izstrādājumus ar ES ekomarķējumu tekstilizstrādājumiem atzīs par atbilstošiem. Var tikt pieņemtas arī citas privātas vai nacionālas tekstilizstrādājumu preču zīmes, kas izpilda uzskaitītos kritērijus. Var tikt pieņemti arī jebkuri citi atbilstoši pierādījumi, tādi kā ražotāja tehniskā dokumentācija vai pārbaudes ziņojums, ko sagatavojusi atzīta iestāde.

Vērtēšanas kritēriji

Papildus punkti tiks piešķirti par:

1. *Bioloģiski ražota kokvilna vai citas dabīgās šķiedras:*

Pretendentiem jānorāda, kāda masas daļa no gatavajā izstrādājumā izmantotās kokvilnas un citām dabīgām šķiedrām ir ražota bioloģiski. Lai ražošanu atzītu par bioloģisku, šķiedras izcelsmei jābūt saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 834/2007.

Verifikācija: piegādātājam jāsniedz izmantoto šķiedru izcelsmes un bioloģiskās ražošanas pierādījumi, piemēram, uzrādot ES bioloģisko logotipu vai apstiprinātus valstu bioloģiskās ražošanas logotipus.

2. *Otrreiz pārstrādātās šķiedras*

Iesniedzējiem jānorāda, kāda masas daļa gatavajā izstrādājumā ir izgatavota no pārstrādātām šķiedrām, t.i. šķiedrām, kas iegūtas tikai no tekstilmateriālu vai apģērbu ražošanas atgriezumiem, vai no pēclietošanas atkritumiem (tekstilmateriālu vai citiem atkritumiem).

Verifikācija: piegādātājam jāsniedz izmantoto pārstrādāto šķiedru izcelsmes pierādījums.

3.2. Tekstilizstrādājumi — izvērstie ZPI kritēriji

Līguma priekšmets

Tādu tekstilizstrādājumu iepirkums, kuriem ir neliela ietekme uz vidi ražošanas laikā un zems toksisko vielu līmenis, dodot priekšroku izstrādājumiem, kas izgatavoti no šķiedrām, kas ražotas, izmantojot nelielu pesticīdu daudzumu.

Tehniskās specifikācijas

1. Izstrādājumiem jāatbilst pamatkritērijiem (skat. iepriekš)
2. Ieteicami arī papildus kritēriji (ražošanas process un kritēriji šķiedrām), kuru pamatā ir ES ekomarķējums. Tomēr svarīgi atzīmēt, ka, tā kā pašlaik tirgū ir daži izstrādājumi ar ES ekomarķējumu tekstilizstrādājumiem, līgumslēdzējai iestādei jāveic tirgus izpēti, lai pārbaudītu cenas un pieejamību pirms šo kritēriju piemērošanas specifikācijās. Tos var izmantot arī kā vērtēšanas kritērijus.

3. Ja zemāk nosauktās šķiedras izstrādājumā veido vairāk nekā 5 masas % kopējā tekstilšķiedru svāra, jāizpilda attiecīgi ES ekomarķējuma kritēriji (kritēriju dokuments pieejams http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/oj/2002/l_133/l_13320020518en00290041.pdf):

- Akrils (1. kritērijs).
- Kokvilna un citas dabīgas celulozes šķiedras (tostarp kapoks) (2. kritērijs). Izstrādājumus, kas ražoti bioloģiski, automātiski atzīs par atbilstošiem.
- Elastāns (3. kritērijs).
- Linšķiedra un citas lūksnes šķiedras (tostarp kaņepāji, džuta un rāmjija) (4. kritērijs).
- Nemazgāta vilna un citas dzīvnieku šķiedras (tostarp aitas, kamieļa, alpakas un kazas vilna) (5. kritērijs).
- Mākslīgas celulozes šķiedras (tostarp viskoze, liocels, acetāts, kupro, triacetāts) (6. kritērijs).
- Poliamīds (7. kritērijs).
- Poliesteris (8. kritērijs).
- Polipropilēns (9. kritērijs).

Verifikācija: Pretendentiem jāiesniedz visu to šķiedru saraksts, kuru svārs pārsniedz 5 masas % no kopējā tekstilšķiedru svāra gatavajā izstrādājumā, un atbilstoša dokumentācija, kas pierāda attiecīgo kritēriju izpildi. ES ekomarķējums tiks pieņemts kā atbilstības pierādījums, tāpat kā citas valstu tekstilizstrādājumu preču zīmes, kas izpilda uzskaitītos kritērijus, kā arī jebkuri citi atbilstoši pierādījumi, tādi kā ražotāja tehniskā dokumentācija vai pārbaudes ziņojums, ko sagatavojusi atzīta iestāde.

4. Izstrādājumiem jāizpilda šādi ES ekomarķējuma kritēriji saistībā ar ķīmiskajām vielām un apstrādes metodēm (kritēriju dokuments pieejams http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/oj/2002/l_133/l_13320020518en00290041.pdf):

- Šķiedru un dziju apdares materiāli un palīglīdzekļi (10. kritērijs).
- Ķīmiskie palīglīdzekļi (14. kritērijs).
- Mazgāšanas un auduma mīkstināšanas līdzekļi, kompleksus veidojošās vielas (15. kritērijs).
- Balinātāji (16. kritērijs).
- Piemaisījumi krāsvielām (17. kritērijs).
- Piemaisījumi pigmentiem (18. kritērijs).
- Mitrās apstrādes procesu notekūdeņi (27. kritērijs).

Verifikācija: ES ekomarķējums tiks pieņemts kā atbilstības pierādījums, tāpat kā jebkuri citi atbilstoši pierādījumi, tādi kā ražotāja tehniskā dokumentācija vai pārbaudes ziņojums, ko sagatavojusi atzīta iestāde.

Vērtēšanas kritēriji

Papildus punkti tiks piešķirti par:

1. Bioloģiski ražota kokvilna vai citas dabīgās šķiedras:

Pretendentiem jānorāda, kāda masas daļa no gatavajā izstrādājumā izmantotās kokvilnas un citām dabīgām šķiedrām ir ražota bioloģiski. Lai ražošanu atzītu par bioloģisku, šķiedras izcelsmei jābūt saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 834/2007.

Verifikācija: piegādātājam jāsniedz izmantoto šķiedru izcelsmes un bioloģiskās ražošanas pierādījumi, piemēram, uzrādot ES bioloģisko logotipu vai apstiprinātus valstu bioloģiskās ražošanas logotipus.

2. Otrreiz pārstrādātās šķiedras

Iesniedzējiem jānorāda, kāda masas daļa gatavajā izstrādājumā ir izgatavota no

pārstrādātām šķiedrām, t.i. šķiedrām, kas iegūtas tikai no tekstilmateriālu vai apģērbu ražošanas atgriezumiem, vai no pēclietošanas atkritumiem (tekstilmateriālu vai citiem atkritumiem).

Verifikācija: piegādātājam jāsniedz izmantoto pārstrādāto šķiedru izcelsmes pierādījums.

3.3. Tekstilizstrādājumi – Padomi ieviešanai

Padomi ieviešanai

- **Vērtēšanas kritēriji:** līgumslēdzējām iestādēm jānorāda paziņojumā par līgumu un konkursa dokumentos, cik papildpunkti tiek piešķirti par katru kritēriju. Piešķiršanas kritērijiem, kas attiecas uz vidi, kopumā vajadzētu veidot 10 līdz 15 % no kopējā pieejamo punktu skaita.